

učiteljstva. Kako se bo to zgodilo, o tem nas pouči bližnja bodočnost!

Možnost je dana, denar je tu — treba je volje, pa je naše krušno vprašanje rešeno!

Kujmo!

Kakor znano, je štajerski deželni zbor lani dovolil za svoje učiteljstvo draginjsko doklado v vsoti 1.200.000 K. Naredbeni list za šolstvo z dne 15. januarja 1914 prinaša odlok o podelitvi te težko pričakovane draginjske doklade.

Ne mislimo se tukaj spuščati v posameznosti, kako se je ta draginjska doklada razdelila, ampak hočemo obrniti svojo pozornost na predzadnji odstavek tega razglašila o omenjeni draginjski dokladi, ki se glasi:

Za slučaj, če bi se do začetka leta 1915 ne izpeljala definitivna ureditev učiteljskih plač, ali če se ne bi dovolil do tega roka od deželne zbornice višji znesek za poplative draginjskih doklad učiteljstvu javnih ljudskih in meščanskih šol, bi se morali pri morebitnem zvišanju personalnega stanja učiteljstva dotični postavki letošnje draginjske doklade primerno znižati, da se zamore brezpogojno izhajati z zneskom 1.200.000 K.

Dalje se je v tem odloku prezrla določitev, da se draginjska doklada šteje v penzijo, kakor je to zahtevala naša štajerska organizacija. Faktum je dalje, da ima naša Štajerska od države na novo nakazanih okroglih 2.120.000 K v namen izboljšanja naših plač, tedaj v skupnem kron 1.200.000 in 2.120.000 K = 3.320.000 K.

Nam se zdi, da so vsa ta dejstva za nas ustvarila čas, ko je treba železo kovati. Dobro bi bilo, da bi nas vodstvo naše Zveze nekoliko seznanilo, v kakem položaju se sedaj nahaja vprašanje regulacije učit. plač na Štajerskem; naj se izjavi, ako bi ne bilo umestno, da stopijo njena društva v tem času potom delegatov in društva s svojimi člani pa potom pogostejših zborovanj v ožji stik, da bomo stali vsi kot en moč. Naš neomajni smoter mora biti: Definitivna regulacija učiteljskih plač v obsegu naših zahtev se v letu 1914 mora uresničiti!

Draginjska doklada za leto 1914.

No, sedaj imamo dolgo zaželeno doklado. Malo dolge obzore smo sicer delali, ko smo videli, da so nam od naše organizacije določene vsote skrčile za več desetakov, celo stotake.

Vse bi pa še bilo pravično, ker vnaprej se ni dalo tako natančno preračunati; a vsega obsojanja je vredna krivica, ki se je zgodila učiteljem, poročenim z učitelji. Zakrivilo so to nemški nezadovoljneži učitelji, ki nočejo poznati stanovske discipline, ki pa so si s svojo nediscipliniranostjo sedaj le še škodovali, storil je to z zahrbtnim napadom pri dež. šolskem svetu vodja meščansko šolskih učiteljev, Kawan, kakor poroča zadnja „Pädag. Zeitschrift“. Vse je šlo gladko, Lehrerbundov predlog je bil odobren po deželnem odboru, le v našem c. kr. deželnem šolskem svetu se nahajajo ljudje, ki niso zmožni razsoditi pravice, ali pa so tako hudobni, da delajo nalašč krivico.

Učiteljice, ki so bile tako nerodne, da so se poročile s kakim učiteljem, so od svojih neomajnih tovarišic prikrajšane po

100 do 150 K, povrh pa so njih može šteli med samce, da so tudi ti prikrajšani še posebej za 90 do 100 K.

Poznam učiteljske pare, s številno družino, po 4 do 6 otrok. Uboga učiteljica, ki ima deliti svojo plačo s tem drobižem, dobi sedaj manj od svoje neomajne tovarišice, ki ima skrbeti samo zase.

Je pri nas učiteljska obitelj, ki ima tri otroke v šolah izven doma, mož je povrh bolehal, a uboga žena, ki mora za vse skrbeti, ima od svoje v istem kraju službujoče neozmenjene tovarišice 150 K nižjo doklado. Kako more pri takih razmerah družina izhajati, si lahko mislimo. A naš dež. šolski svet misli, da je ukrenil pravično, ako je prikrajšal to ubožico za celih 150 K, ki bi dobro došle v priboljšek študentkom.

Pa ko bi to, kar so odgrizli tem, dali onim v III. plač. razredu, bi stvar še izgledala vsaj malo upravičena, pa ne, to dobe meščansko šolski učitelji, ki so itak mnogo boljše plačani, bivaajo povrh v krajih, kjer se nahajajo tudi srednje, ozir. višje šole, da imajo tako svojo deco doma ter jih študiranje teh nič ne stane. 150 K bi prišlo, kakor že omenjeno, učiteljici jako prav, dočim si meščanski učitelji s temi Judeževimi groši — 50 K, ki jih dobijo več — tudi ne bodo bogve koliko pomagali.

Obrabamo se do naše Zveze in Lehrerbunda, da odločno protestirata proti takemu krivičnemu postopanju, posebno pa še opozarjamo, naj pravočasno vse ukreneta, da ne doživi učiteljstvo podobnih presenečenj pri regulaciji plač.

Najzadnji osnutek za regulacijo učiteljskih plač mi nič kaj ne ugaja, ker se dela prevelika razlika med ljudskošolskim in meščanskošolskim učiteljstvom.

Organizacija slovenskega učiteljstva.

Dovolite, tovariš urednik, še nekoliko prostora mlademu učitelju. S Štajerskega se je oglasil v 3. let. štev. veteran, z Goriskega prihaja pa „rekruta“.

Tov. Hreščak je objavil v reviji „Naši Zapiski“ članek z zgorajšnjim naslovom. To ni bil članek za revijo, ampak pamflet petindvajsetletnemu delu Zaveze. Umevno je, da so Hreščakovo pisarijo popadli vsi sovražniki učiteljstva in kovali iz nje kapital. Edino to je Vaš žalosten uspeh, tov. Hreščak.

Med mladimi se je začelo neko veselo gibanje. Z veseljem sem ga opazoval, zakaj edino primerno je, da nadomesti vsako izgubljeno moč — nova moč. Mnogo je obetalo to gibanje, a žal — da je izgrešilo svoj smoter. Kakor so tov. Hreščaku zoprne avtoritete, tako je ravno on začel k avtoritetam, ki niso baš naklonjene Zavezi, in migljaji teh avtoritet so mu evangelij.

„Pojdite po tej poti, in izginili bodo Gangli in Luke!...“ izpregovori avtoriteta.

„Ste ga slišali, tudi ta ne more Gangla in Jelenca, torej imam prav, le po njih?“

In sklep je gotov. Ne da bi samo prelistal „Spominskega spisa“, kjer je nagromadenega ogromno dela, za katerega so žrtvovali idealni člani našega stanu tako veliko časa, dela, moči in gotovo tudi noči, ko midva s tov. Hreščakom še niti vedela nisva, kaj je to učiteljšče. Da, lahko

* Torej velja boj dr. Tume in njegovih učencev o sebam. Uredn.

ne hiše, ki je bila nekdanj frančiškanski samostan, pozneje vojašnica, a sedaj šola. Stolna cerkev je zaradi starosti v zgodovinskem oziru jako važna. Na južni strani se dviguje Marijin stebel, postavljen ob času kuge leta 1682. V obližju je lep vodnjak in društveno poslopje Sv. Ivana, nekdanji samostan.

Po mostu dospemo na otok, kjer se nahaja velik hotel (Inselhotel). Bil je nekdanj kraljev grad. Leta 1230. so kupili otok dominikanci in sezidali ondi samostan. V takozvanem Husovem stolpu so imeli Husa 89 dni zaprtega. Vse to poslopje je sedaj hotel. Nekdanja cerkev je izpremenjena v krasno jedilnico. Po stenah je še veliko slik iz 13. in 14. stoletja. Prav lepo ohranjen je tudi prejšnji samostanski hodnik.

Mimo pristanišča pridemo v mestni vrt, kjer svira v poletnih večerih vojaška godba meščanom v zabavo. Tik vrta je še veliko ostankov stavb na kolih, ki pričajo o keltskih naselbinah.

Tu na jezeru se nam odpre celo jezero. — Prekrasna panorama. — Dozdeva se nam, kakor bi se nebesni obok tam daleč spajal z jezersko gladino; kako čarobno v poletnih večerih, ko tone solnce kot ognjena krogla v jezero. Tak užitek imamo samo še ob morju. In kdor je enkrat občudoval ta kraj in stal na zelenih bregovih, polnih mest, ter gledal vršace, pokrite s snegom, ki se zrcalijo v valovih,

ga ne pozabi več. Obdano je od petero različnih držav: Avstrije, Bavarske, Badenske, Virtemberške in Švice. Največja dolžina jezera je 69 km, širina pa 14 km. Mesto se razprostira tudi še na desnem bregu Rena.

Imenovati moram še muzej (Rosgartenmuseum), stavbo iz 13. stoletja. V njem se nahaja veliko znamenitosti iz zgodovine mesta in okolice za stavb na kolih. Mestna okolica je kaj lepa. Diven je otok „Mainau“ z gozdom in prekrasnim grajskim vrtom, kjer se je v senci hladil marsikateri vladar.

Večji pa tudi lepi izleti so s parnikom po jezeru. Na nasprotnem bregu stoji Friedrichshafen, virtemberško mesto, ki je tudi letovišče virtemberškega kralja. V bližini je dal grof Zepelin napraviti leta 1900 postajo za vodilne zrakoplove. Dalje je bavarsko mesto Lindava in glavno mesto Predarelskega Bregena. Pol ure od Bregene je znamenit samostan „Merrerau“ še iz časa pokristjanjenja teh krajev. Semkaj je prišel l. 609. sv. Kolumban s svojimi menihi in dal sezidati samostan.

Drugo jutro smo zapustili Badensko. Proti Švici drže od tukaj tri proge, in sicer: švicarska in badenska železnica, poleg teh pa še parobrodna proga. Parobrod odpluje šele ob devetih, tedaj smo se peljali rajši s švicarsko železnico. Komaj smo zapustili mesto, že zagledamo na levi strani grad „Kastell“ s krasnimi drevoredi in nasadi. Na desni strani vidimo sredi »Dolj-

je točli po osivelih glavah, če je pa to častno, je pa drugo vprašanje. Tako se ne zdravijo rane na lastnem telesu in tako se ne pridobiva simpatij svojemu radikalizmu!

In odprto pismo tov. Rakovščku! Prav pravite, Hreščak, otvorimo debato, akademično razpravo, o narodnosti. Pretresimo to vprašanje, saj so že davno minili časi, ko je bil naroden le oni, ki je kričal: »Hej, Slovenci!« itd. Danes je poim narodnost precej globlji, in analizirajmo ga. Precej dvomljive vrednosti je pa samozavestna domišljavost, s katero je udaril po — tovarišu.

Naši listi — vsi so kajpada zanič. Najslabši pa je seveda »Učiteljski Tovariš«. To je tako žalostno izpričevalo vsem tozadevnim zabavljajem, da bi naj kar rajši molčali. Kaj mislite, da je tov. urednik vsega uveden in vsegamočen, da on lahko, samo če bi se mu ljubilo, pričara referate in poročila najboljših kakovosti? Kdor ni še nikdar nič pisal vanj (tu ne mislim Hreščaka), ne sme ziniti niti besede. Pošiljajte poročila, članke itd. in vsak teden izide lahko sedem »Učiteljskih Tovarišev« in po kakovosti bodo nadkrijevali celo — »Naše Zapiske«, dovolj nas je.

In takih stvari bi lahko naštel še na stotine.

Poglejmo pa, odkod izhaja vse to, in potem bomo lahko lečili rane!

Po mojem subjektivnem mnenju edino iz tega vzroka, ker ni vse učiteljstvo v taboru socialne demokracije in ne nosi tudi Zaveza njenega pečata.

Kdor pogleda Zavezina pravila, bo tudi videl, da ona ni politična organizacija, ampak stanovska, ki se ne naslanja na nobeno politično stranko.

V njej dobi prostora vsak, ki je v principu za napredek in svobodo šolstva in učiteljstva. Mislim pa, da mi bo tov. Hreščak priznal, da to niso samo izključno socialisti.

Prej bi akceptiral socialno-demokratski program (v nepotvorjeni obliki) kot pa kake individualistične in frazerske brez programne meščanske stranke. Saj ima ta program mnogo prekrasnih mest (narodna avtonomija itd.), odklanjam pa povsem razumevanje in izvajanje tega programa nekaterih voditeljev te močne stranke. In tako različni nazori glede politike so tudi pri ostalih najinih tovariših. Vsak ima pač svoj prav. Vsi, kar nas je v Zavezi, smo pa bojovníki za napredek in svobodo šolstva in učiteljstva. To nas veže v močno falango — v Zavezo. In ta skupni, enotni princip je pač tako mogočen in velik, da lahko tvori podlago vsej organizaciji, čeprav smo glede dnevnih političnih vprašanj raznih nazorov. Iz navedenga pa izhaja, da moramo v svoji Zavezi tudi stati kot granit in vsak po svoji najboljši moči delati v njen razcvit. Če je kje kaj trilega, dobro, izmaknimo, a nadomestimo z betonom, sicer bomo stali v neolikem času pred razvalinami, in prokletstvo tistemu, ki bi to provzročil! Organizacija je, ki nas vzdržuje v teh težkih dneh, ona nam je vse in za njo pojdemo v boj!

Saj upam, da mi tov. Hreščak potrdi, če rečem, da smo najprej učitelji, vzgojevalci svojega naroda, potem šele liberalci, socialisti, agrarci itd. No, če mi to potrdi, potem pride vse ostalo samo ob sebi.

Potem tudi upam, da nastopi drugačno pot oni, ki želi lečiti rane našemu telesu Adonis.

nega jezera« otok Reichenau, na katerem je grad, nekdanja last holandske kraljice Hortense. Tukaj je Napoleon III. preživel svojo mladost. Se sedaj je v gradu veliko zanimivih spominov na Napoleona I. in Napoleona III.

Cela vožnja je jako kratkočasna. Na obeh bregovih Rena se dvigujejo ponosno stari zidovi in stolpi, ki pričajo o nekdanjem bogastvu njihov posestnikov, ki so bili večinoma cesarji kralji in knezi. Nahaja se pa tudi še sedaj veliko gradov plemenitih rodov. Spodaj vali Ren v široki strugi svoje mogočne valove in na nasprotnem bregu drži badenska železnica. Po dvehurni vožnji mimo mnogih kopališč in zdravilišč dospemo v

Schaffhausen.

Na švicarskih tleh nas je pozdravil neljubi dež. Imeli smo pa še drugo smolo. Brat je po kratkem občudovanju konstatiral, da je en črevelj strgan in da čuti že mokroto v njem. Dež pa se ni zmenil za uboge »vandrovice« in je kar dalje otepal po naših plaščih.

Prva skrb je črevelj, toda kje popraviti, ko so po mestu same prodajalne in nobene delavnice. Vprašali smo po čreveljarju usmiljenega človeka. Po danem opisu smo bili kmalu pri njem, kjer smo se opomogli s 30 stotinkami.

(Dalje.)

K „Počitniškemu tečaju Slovenske Šolske Matice v Ljubljani.“

V zadnji številki našega lista so objavljeni priglašeni predmeti. Točko 4. je izpremeniti, oziroma nadomestiti tako:

4. Prof. dr. V. Kušar: Odnosaji med geometrijo in aritmetiko. Razvoj matematičnega pojmovanja (6 ur).

K načrtu „Poslovnega reda“ Zaveze avstrijskega jugoslov. učiteljstva.

Načrt »Poslovnega reda«, ki smo ga objavili v zadnji številki svojega lista, je treba v členu V., točka a), izpremeniti, oziroma popraviti tako:

Vsak v Zavezi organizovan učitelj in vsaka v Zavezi organizovana učiteljica plačuje mesečne prispevke po 1 K... (dalje neizpremenjeno, kakor je tiskano zadnjič).

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 5. februarja t. l., ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli svoje glavno zborovanje po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo.
4. O sanaciji Zavezinih listov, poročila društveni tajnik.
5. O uspehu 2 K davka povodom prvega izplačila draginjske doklade za 1914; poročila društveni predsednik.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

Eno uro pred zborovanjem se snide v navadni zborovalni sobi odsek za prireditve društvene 40letnice, t. j. učiteljstvo velikonedeljske, humske in ormoške okoliške šole.

Z ozirom, da nam je začetek l. 1914. prinesel opravičeno upanje na boljše čase, pričakuje prav mnogobrojne, oziroma polnoštevilne udeležbe odbor.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu ima redni letni društveni občni zbor dne 1. februarja t. l. v šoli na Acquedotto 20, in sicer z običajnim dnevnim redom.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ objavlja v letošnji II. številki to-le vsebino: 1. Utva. Mraz. — 2. Ivan Stukelj: Znamenit košek. — 3. Fr. Košir: Peklenšček in novomašnik. (Pravljica). — 4. A. Janežič: Domovina Slovencev. — 5. Jan Reginov: Belokranjski vlak. Pesem. — 6. M. Pirc: Kurent v „luki“ deželi. (S podobo). — 7. Vekoslav Selinšek: Popotnik. Pesem. — 8. Stric Tine: Citati — dobro, poizkusiti — bolje! (Z 9 slikami). (Dalje). — 9. Jan Reginov: V duševnem boju. — 10. Cvetinomiški: Luč. — 11. Hinko Medič: Ura. (Pesem s podobo). — 12. Pouk in zabava: Demant. — Rešitev in rešilci. — Učenjak in veter. — Izumiranje Indijancev — Nesreča pri sankanju. — Pes — rešilec življenja. — Grozno mačevanje mačke. — Strahovita zima na Nemškem. — En milijon za izobrazbo delavstva. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXXV., štev. 1. Vsebina: 1. Pav. Fleré: Merstveno oblikoslovje v delovni šoli. — 2. „Story hour“. — 3. Ana Pfeifer: Nekaj o rednih in nerednih otrocih, in nekaj o rednih in nerednih gospodarjih in gospodinjah. — 4. Erzé: Meteorji. — 5. Književno poročilo: Ocene. — Novosti. — 6. Razgled: Casopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Razne vesti. — Opozorjamo na listnico upravnštva, ki se glasi: „To številko pošiljamo vsem dosedanjim naročnikom, tudi tistim, ki se jim je morala ustaviti 12. številka lanskega letnika, ter jih prosimo, da nam ostanejo zvesti v bodoče ter nam pridobijo še novih naročnikov. Osobito se obračamo do okr. učit. društev. Pri vsakem učit. društvu naj vzame kak poštovanen član vso zadevo v roke ter izkuša z osebno agitacijo pridobiti novih članov. Popotnik je postal vsled clerikalnega bojkota pasiven, in če se razmere ne izboljšajo, bo moral prenehati. Četudi je učiteljstvo na Kranjskem najslabše plačano, pogrešamo vendar med njegovimi naročniki še marsikoga, ki bi te krajcarje že še utrpel. Neumljivo pa nam je,